

Sivistyslautakunta 25.8.2021

Keminmaan kunnan
esiopetuksen
yksikkökohtainen
oppilashuoltosuunnitelma

Sisällysluettelo

Johdanto	2
Monialainen oppilashuollon yhteistyö	3
1. Keminmaan kunnan esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma	3
2. Psykologi- ja kuraattoripalvelut	6
3. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat	8
4. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen	20
5. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän huoltajiensa kanssa	27

Oppilashuoltosuunnitelma -työryhmän kokoonpano

Anna-Leena Markkanen, sosiaalityöntekijä
Anna-Leena Sassi, puheterapeutti
Minna Lehtoväre, terveydenhoitaja
Anna Kujala, terveydenhoitaja
Katariina Tuovinen, varhaiskasvatuksen erityisopettaja
Teija Alaperä, varhaiskasvatuksen opettaja
Anne Rönkkö, varhaiskasvatuksen opettaja
Hannakaisa Taipalus, varhaiskasvatuksen opettaja
Tarja-Tuulikki Laine, kuraattori
Hanna Postinen, varhaiskasvatusyksiköiden johtaja
Mari Kuivalainen, varhaiskasvatusyksiköiden johtaja
Merja Koskinen, varhaiskasvatusyksiköiden johtaja

Johdanto

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki astui voimaan 1.8.2014. Opetushallitus on uudistanut opetussuunnitelman perusteiden oppilas- ja opiskelijahuoltoon koskevat osuudet esi- ja perusopetuksen osalta ja antanut kunnille määräyksen opetussuunnitelman muuttamisesta siten, että opetussuunnitelman muutokset on otettu käyttöön 1.8.2014 alkaen.

Tämä oppilashuoltosuunnitelma on laadittu opetustoimen, varhaiskasvatuksen ja hyvinvointipalvelujen yhteistyönä.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisena yhteistyönä.

Suunnitelmat ovat:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoon koskeva osuus,
- paikalliseen esiopetuksen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta sekä
- yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoon koskevaa osuutta sekä yksikkökohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

Esiopetuksen opetussuunnitelman oppilashuoltoon koskevassa osuudessa kuvataan oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään

- opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan,
- yksikkökohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset,
- yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman perusrakenne sekä
- osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista (sairaalaopetusyhteistyö, tapaturmat)

Oppilashuolto

Lasten ja nuorten kehitysympäristön sekä esiopetuksen ja koulun toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulujen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi opetuksen tehtävään edistää lapsen ja nuoren kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa aina oppilaan edun ensisijaisuus.

Oppilaalla on oikeus saada maksutta oppilashuoltoon, jota esi- ja perusopetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia oppilaita. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa yksikössä. Oppilashuoltoon toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko yksikköä tukevana yhteisöllisenä oppilashuollona. Tämän lisäksi oppilailla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuuteensa tukeminen. Esi- ja perusopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Opetuksen järjestäjä asettaa **oppilashuollon ohjausryhmän** ja **yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät**. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa **asiantuntijaryhmässä**. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja, terveydenhuoltoa sekä ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa. Yhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä lasten ja huoltajien kanssa. Esiopetuksessa oppilashuolto on kaikkien yhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla. Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhuollon palvelut, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina sekä tarpeen mukaan esim. puheterapia ja toimintaterapiapalvelu arviot. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjässä.

Opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtävänä on kehittää, ohjata ja arvioida oppilashuoltoa yleisellä tasolla/ kunnan tasolla. Tähän ryhmään kuuluvat sivistystoimenjohtaja, perusturvajohtaja, avoterveydenhuollon osastonhoitaja ja koulukuraattori. Ryhmä kokoontuu vähintään puolivuositain. Koollekutsujana toimii sivistystoimenjohtaja.

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden ja useamman yksikön yhteinen.

Tämän yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman sisältö:

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut
2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat
3. Yksikkökohtaisen oppilashuollon järjestäminen
4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajine kanssa
5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

1. Yksikkökohtainen esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma

Keminmaan kunnan yksikkökohtainen esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma on esiopetusta antavien päiväkotien yhteinen suunnitelma. Tämä suunnitelma kuuluu osana Keminmaan kunnan esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmaa.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta esiopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä lapsi, oppilaitoksesta nimitystä esiopetusyksikkö tai esiopetus. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä **opetuksen järjestäjä**.

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Lapsella on oikeus saada maksutta oppilashuolto, jota esiopetukseen osallistuminen edellyttää. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia.

Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.

Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä henkilöstön, lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman yksikön yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa, seuraavan kerran 2024.

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille. Tämä suunnitelma toimii pohjana yksikkökohtaisesti laadittavalle oppilashuoltosuunnitelmalle. Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.

Keminmaan kunnan oppilashuollon rakenne

KUNTATASOINEN OPPILASHUOLTO	
<i>Oppilashuollon suunnittelu, toteutus, kehittäminen ja arviointi</i>	
<i>Oppilashuollon monialainen ohjausryhmä</i>	- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma - Paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyä kuvaus oppilashuollosta - Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma
YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO	
<i>Esiopetusyhteisöjen hyvinvoinnin seuraaminen, arviointi ja kehittäminen</i>	
<i>Esiopetusympäristöjen terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehtiminen</i>	

<i>Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä</i> <i>= esiopetuksen yhteinen oppilashuoltoryhmä</i>	<i>Oppilashuoltosuunnitelma</i> <i>Yksikkökohtaiset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat</i>
YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO	
<i>Lapsen tai lapsiryhmän hyvinvoinnin ja oppimisen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja terveyden seuranta ja edistäminen</i>	
<i>Monialainen asiantuntijaryhmä</i>	<i>Oppilashuoltorekisteri</i> <i>Oppilashuoltokertomus</i>
OPETUSJÄRJESTELYIHIN LIITTYVÄ YHTEISTYÖ JA KEHITYSYMPÄRISTÖT	
<i>Kolmiportainen tuki</i> <i>Monialainen yhteistyö</i> <i>Tiimityö</i>	<i>Pedagogiset asiakirjat</i> <i>Esiopetuksen oppimissuunnitelma</i>

Oppilashuollon kokonaistarve

Oppilashuollon kokonaistarvetta arvioidaan lapsilta ja huoltajilta sekä esiopetuksen ja oppilashuollon henkilöstöltä saadun tiedon perusteella, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskoulussa –kyselyn avulla (Tea-viisari) sekä oppilaitosympäristön ja terveellisyys- ja turvallisuuden ja yhteisen hyvinvoinnin tarkastusten ja alueellisten koosteiden pohjalta. Oppilashuoltoryhmässä keskustellaan esiopettajien kanssa ryhmistä esimerkiksi työrauhan, kiusaamisen, hyvinvoinnin, terveyden, terveystottumusten ja osallisuuden näkökulmista. Myös lapsilta ja huoltajilta koottava tieto tarjoaa arvokkaan näkökulman oppilashuollon kokonaistarpeen hahmottamisessa. Yksikkökohtaiset tulokset kootaan alueellisesti.

Keminmaassa on vuosittain noin 90 esikoululaista/ikäluokka. Esiopetus järjestetään koulujen yhteydessä olevissa päiväkodeissa. Keminmaan kunta osallistuu kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun vuonna 2021 – 2024.

Tulevien vuosien erityisinä kehittämiskohteina opetussuunnitelmatyössä ja oppilashuoltotyössä ovat Keminmaassa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti:

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset tavoitteet Keminmaan kunnan esiopetuksessa:

1. Esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa toimitaan ja kehitetään toimintaa aina lasten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja pedagogiikan pohjalta. Tavoitteena on edistää lasten kasvua, oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä;

- Lapsen viihtyvyyden lisääminen ja osallisuuden vahvistaminen omassa toimintaympäristössään*
- Turvata varainen ja yleinen tuki sitä tarvitseville*
- Oikea-aikaisen ja riittävän tuen antaminen, ongelmien ennaltaehkäisy*
- Palvelupolkujen toimivuus*

2. Kehitetään esikoulun ja varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria suunnitelmallisesti, myös hanketyön avulla.

- Havainnointi ja pedagoginen dokumentointi*
- Laaja-alaisen osaamisen kehittäminen mm. monilukutaito*
- Ryhmien välinen yhteistyö*

3. Edistää esiopetusyksikön yhteisöllistä toimintaa, hyvinvointia sekä perusopetuksen ja esiopetusyksikön välistä yhteistyötä sekä ympäristön terveellisyyttä, esteettömyyttä ja turvallisuutta

- Esiopetusryhmän yhteisöllisyyden tietoinen rakentaminen ja edistäminen
- Toimivat yhteistyörakenteet ja nivelvaiheyhteistyö
- Yhteis- ja samanaikaisopettajuus

Varhaiskasvatuksessa toimitaan ja kehitetään toimintaa aina lasten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja pedagogiikan pohjalta. Varhaiskasvatusverkosto on joustava. Toimitaan yhteistyössä huoltajien, yritysten, oppilaitosten ja muiden palvelualojen kanssa.

Asiakasfoorumien määrittäminen ja niiden toiminnan aloittaminen – sähköiset palautejärjestelmät •
Kuntalaiskyselyjen ja kuntalaisinfojen toteuttaminen
Käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Tavoitteena on vahvistaa yhteisön kokonaisvaltaista hyvinvointia ja osallisuutta tukevaa kulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön hyvinvointia. Terveystoimijat ovat lapsen fyysisen, psyykkisen ja psykososiaalisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ja tukemisen asiantuntijoita oppilashuoltotyössä. Psykologi- ja kuraattoritoiminta edistää lasten psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, mielenterveyttä sekä luo edellytyksiä oppimistavoitteiden saavuttamiselle.

Oppilashuoltoa toteutetaan ennaltaehkäisevänä ja koko esiopetusyhteisöä tukevana monialaisena yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena oppilashuoltona oppilaiden ja heidän huoltajiensa, opetus-, sosiaali- ja terveystoimen ja muiden tahojen kanssa.

Opiskeluhuollon tavoitteena on myönteisen vuorovaikutuksen ja ilmapiirin edistäminen ja tarvittaessa ongelmiin puuttuminen sekä terveen ja turvallisen oppimis- ja kasvu ympäristön ylläpitäminen.

Käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

- oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö ja
- oppilashuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin lapsiin, yhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan

1. Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan oppimisen ja hyvinvoinnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään esiopetusyhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä lasten, perheiden ja muiden läheisten kanssa sekä tuetaan lasten oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Psykologi osallistuu mahdollisuuksien mukaan oppilashuoltoryhmiin oman alansa asiantuntijana sekä yksittäisen lapsen että koko yhteisön hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Psykologin työn tavoitteena on tukea lasten kasvua ja oppimista psykologisten arviointi- ja konsultaatiopalvelujen avulla. Psykologin työ sisältää lapsen oppimisvaikeuksien ja psyykkisen tilanteen arviointia sekä tukitoimien suunnittelua ja toteuttamista yhteistyössä lapsen lähiverkoston ja tarvittavan viranomaisverkoston kanssa. Psykologi voi osallistua myös arviointiin lapsen koulupaikasta sekä koulun aloittamisajankohdasta. Psykologit ohjaavat tarvittaessa perheitä esiopetuksen ulkopuolisten tukitoimien piiriin.

Kuraattori toimii osana esikoulun yhteisöllistä ja yksilökohtaista oppilashuoltoryhmää ennaltaehkäisevän lastensuojelun sosiaalityön asiantuntijana. Kuraattori antaa ohjausta ja tukea, jolla edistetään ja tuetaan lasten hyvinvointia ja oppimista sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Kuraattori toteuttaa yksilökohtaista oppilashuoltotyötä tapaamalla lapsia sekä neuvottelemalla huoltajien, opettajien ja muiden verkostojen kanssa. Kuraattori osallistuu monialaisiin asiantuntijaryhmiin sovitusti. Lisäksi kuraattori antaa konsultaatiota ja palveluohjausta, arvioi oppilashuollon tukitoimien tarvetta ja laatii pyydettyä kirjallisen lausunnon oppilaan tilanteesta muille viranomaisille. Kuraattori osallistuu yhteisöllisen oppilashuollon suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja seurantaan yhteistyössä muun henkilökunnan, yhteistyötahojen, esikoululaisten ja huoltajien kanssa.

Keminmaassa on esiopetuksessa ja perusopetuksessa yhteiset koulupsykologi ja –kuraattori. He ovat sivistyspalveluiden työntekijöitä ja tavattavissa kouluilla. Kuraattorin tehtäviin kuuluu oppilaskohtainen työskentely, vanhemmuuden tukeminen, yhteisötason työ, opetus – ja oppilashuoltohenkilöstön konsultointi, koulun ja esiopetuksen oppilashuollolliseen suunnittelu- ja kehitystyöhön osallistuminen sekä monialainen yhteistyö. Kuraattori voi olla mukana koulun järjestämissä tapahtumissa. Työskentelyyn kuuluu yhteistyö huoltajien, opettajien ja muiden lasta lähellä olevien aikuisten kanssa. Kuraattorin työhön sisältyvät lapsen kanssa käytävät keskustelut, perheen tukeminen kasvatustyössä ja tarvittaessa ohjaus muiden palveluiden piiriin. Kuraattori osallistuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön, konsultoi esiopetuksen opettajia sekä osallistuu mahdollisuuksien mukaan esiopetusyhteisön kehittämistyöhön. Tarvittaessa kuraattori toimii esiopetusryhmän kanssa esimerkiksi kiusaamiseen liittyvissä asioissa. Huoltajat ja opettajat voivat toivoa kuraattorin tapaavan lasta. Keskustelut ovat luottamuksellisia ja kuraattoria sitoo vaitiolovelvollisuus. Kenenkään muun ei tarvitse tietää kuraattorin kanssa käydyistä keskusteluista. Keminmaan kunnan sosiaalityöntekijä vastaa vastaavan kuraattorin palveluista.

Psykologipalvelut hankitaan ostopalveluna. Psykologi tekee psykologisia arviointeja, konsultoi ja antaa neuvontaa. Tavoitteena on lisätä vanhempien, lapsen ja opettajien ymmärrystä, tietoa ja kokonaiskäsitystä tilanteesta ja auttaa heitä suunnittelemaan tukitoimia. Psykologi kirjoittaa tarvittavat lausunnot opetusjärjestelyjä tai jatkotutkimuksia ja hoitoja varten.

Ohjaus perheneuvolaan, sosiaalihuoltoon ja lastensuojeluun

Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhuollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. Opiskelijalla on oikeus saada vastaavan kuraattorin (sosiaalityöntekijän) palveluita, joita järjestää sosiaalipalvelut.

Perheneuvola auttaa kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä ja perheen vuorovaikutusongelmissa. Perheneuvolaan ottaa yhteyttä ensisijaisesti lapsen huoltaja. Perheneuvolaan voi ottaa yhteyttä, kun vanhemmat ovat huolissaan lapsen käyttäytymisestä, sosiaalisesta selviytymisestä tai kehityksestä. Perheneuvola on tukena, kun perhe haluaa apua kriisitilanteeseen, perheenjäsenten välillä on ristiriitoja tai perheessä harkitaan eroa tai tarvitaan apua erosta selviämiseen. Perheneuvola tukee lasta ja perhettä muun muassa mielialaan, tunnesäätelyyn sekä vanhemmuuteen liittyvissä haasteissa. Perheneuvolassa tutkitaan myös oppilaan oppimiseen liittyviä tekijöitä. Lapset ohjautuvat perheneuvolaan pääsääntöisesti oppilashuoltopalvelujen kautta.

Työntekijöillä on velvollisuus ohjata oppilaita/lapsia ja perheitä sosiaalihuollon ja/tai lastensuojelun palveluihin (lastensuojelulaki 25§, sosiaalihuoltolaki 35§), kun työntekijälle tulee huoli tai epäily, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantuvat, eivät turvaa lapsen tervettä kehitystä tai lapsi vaarantaa itse

käyttäytymisellään terveytensä ja kehityksensä. Ohjaamis- ja ilmoituskynnyksen tulee olla matala, jotta lapsi ja perhe saisivat tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Yhteistyö terveydenhuollon kanssa

Terveydenhoitopalvelut esiopetukseen järjestetään neuvolapalveluina Mehiläinen Länsi-Pohja Oy:n kanssa. Terveydenhoitaja toimii hoitotyön, terveyden edistämisen sekä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon asiantuntijana. Terveydenhuollon tavoitteena on lapsen kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin turvaaminen ja tuen tarpeiden tunnistaminen.

Keminmaassa perheneuvola toimii ostopalveluna ja sinne ohjaututaan neuvolan terveydenhoitajan kautta. Terveydenhoitopalvelut esiopetukseen järjestetään neuvolapalveluina Mehiläinen Länsi-Pohja Oy:n kanssa. Terveydenhoitaja toimii hoitotyön, terveyden edistämisen sekä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon asiantuntijana. Terveydenhuollon tavoitteena on lapsen kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin turvaaminen ja tuen tarpeiden tunnistaminen.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllisellä oppilashuollolla tarkoitetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013 § 4) mukaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko esiopetusyhteisössä edistetään lasten oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä oppimisympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä oppilashuoltoa toteuttavat kaikki oppilashuollon toimijat.

Yhteisöllisen oppilashuollon tärkeimpänä tavoitteena on ennaltaehkäisevä toiminta, jossa painopisteen tulee olla yhteisön hyvinvoinnin tukemisessa, kehittämisessä ja ongelmien ennaltaehkäisemisessä. Tavoitteena on edistää lapsen ja kaikkien esiopetusyhteisössä työskentelevien hyvinvointia ja turvallisuutta.

Hyvinvoiva esiopetusyhteisö tukee ja edistää jokaisen lapsen oppimista ja hyvinvointia, ehkäisee pulmia ja tarjoaa niihin tukea mahdollisimman varhain sekä ennakoii mahdollisia riskejä. Hyvinvoivassa esiopetusyhteisössä vallitsee luottamus ja avoimuus ihmisten välillä: jokainen tuntee kuuluvansa yhteisöön ja kokee tulevansa kuulluksi.

Yhteisöllinen oppilashuolto Oppilashuolto-ryhmä	Yksilökohtainen oppilashuolto Yksilökohtainen asiantuntijaryhmä	Oppimisen ja opiskelun tuki Esiopetuksen opettaja, erityisopettaja, päiväkodin johtaja
• Oppimisyhteisön ja – ympäristön terveyttä, hyvinvointi ja turvallisuutta	• Yksittäisen lapsen tai ryhmän tuen tarpeen selvittäminen ja tukitoimien järjestäminen	• Oppimisen tuen tarpeen tunnistaminen, tukitoimien suunnittelu ja toteutus

edistävien toimenpiteiden suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi • Yhteistyö ja toimenpiteet, jotka vahvistavat lasten osallisuutta ja toimijuutta • Yhteistyö ja toimenpiteet, jotka kehittävät kodin kanssa tehtävää yhteistyötä ja lisäävät huoltajien osallisuutta • Yhteistyö ja toimenpiteet muiden asiantuntijoiden ja tahojen kesken	• Suostumus huoltajalta • Laaditaan oppilashuoltokertomus • Yhteistyö ja toimenpiteet muiden asiantuntijoiden ja tahojen kanssa	• Monialainen yhteistyö oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa pedagogisessa arvioissa ja selvityksessä

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmän toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista ja se kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukukaudessa. Sen tehtäviin kuuluu tehdä kuvaus oppilaiden ja huoltajien osallisuudesta ja kuulluksi tulemisesta esim. kyselyiden yhteenvetojen avulla. Se arvioi toimintaansa vuosittain ja kehittää sitä. Ryhmän tehtävänä on pitää yhteistyökumppanit ajan tasalla ja tiedottaa yhteistyökumppaneita ajankohtaisista asioista ja pyytää niitä tarvittaessa kokouksiin. Toimiva yhteistyö vaatii sovitut rakenteet, tietoista kehittämistä rakentavaan keskusteluun ja dialogiin sekä oman toiminnan ja yhteistoiminnan arviointia.

Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toiminta edellyttää ajantasaisen tiedon saamista yhteisön hyvinvoinnista, oppimisympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Näitä tietoja ryhmä saa lapsilta, huoltajilta, henkilöstöltä, erilaisista kyselyistä sekä joka kolmas vuosi tehtävistä lakisäätöistä seurantatarkastuksista ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Taustatietoa saadaan tilapalveluista, työterveyshuollosta, työsuojelusta sekä tapaturma- ja läheltä piti –ilmoituksista.

Kyselyistä nousevien havaintojen perusteella voidaan luokkaan kohdentaa hyvinvointia ja turvallisuutta tukevia yhteisöllisiä toimintamalleja. Oppilashuoltohenkilöstö voi myös vieraila luokassa/ryhmässä joko seuraamassa tuntia tai keskustelemassa lasten kanssa. Yhteisöllistä oppilashuoltoa ohjataan ja toteutetaan yhteisten, keskustelua ohjaavien työvälineiden (esimerkiksi kyselytulokset, kartoitukset) avulla.

Lasten osallisuus

Lasten osallisuutta tukevat toimintatavat ovat keskeinen keino tukea yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Lapsilla tulee olla mahdollisuus osallistua esiopetuksen kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppimisympäristöönsä liittyvissä asioista. Lapsilla tulee olla konkreettisia kokemuksia osallisuudesta ja yhteistyöstä sekä vaikuttamisesta ympäristön viihtyisyyteen. Yhteisön tarkastukset tarjoavat lapsille väylän vaikuttaa ympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen sekä koko yhteisön hyvinvointiin. Lapset osallistuvat opetussuunnitelmatyöhön, sääntöjen laatimiseen, tilojen ja pihojen suunnitteluun sekä lapsille tehtyjen kyselyjen tulosten tulkintaan ja niiden pohjalta tehtävien kehittämissuunnitelmien laatimiseen oman kehitysvaiheensa mukaisesti. Lapset osallistuvat myös suunnitelman laatimiseen, jolla pyritään suojaamaan lasta väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Lapset kiinnittävät huomiota ympäristön ja yhteisön totuttuihin tapoihin, joita aikuinen ei huomaa. Lapsia kuulemalla voidaan nostaa esiin tiedostettuja tai tiedostamattomia ajattelu- tai toimintatapoja, jotka

estävät lasten aidon osallistumisen yhteisön toimintaan. Lapsilla on yleensä enemmän tilaa havaita yhteisössä esiintyviä kiusaamistapauksia.

Jokaisessa yksikössä sovitaan tavat, miten käytännössä toteutetaan lasten kuuleminen, osallistuminen päätösten valmisteluun ja päätösten tekoon.

Ryhmätaitojen ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen

Myönteisen ryhmädynamiikan kehittäminen, tukeminen ja vahvistaminen ovat lasten hyvinvoinnille tärkeitä. Tavoitteena on hyvän ryhmähengen ja lasten hyvinvointia edistävän ilmapiirin luominen. Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän tulee seurata ja tukea myönteisen ryhmädynamiikan rakentumista kiusaamista ennaltaehkäisten ja puuttua varhain havaittuihin ongelmiin.

Hyvän ilmapiirin syntymiseen vaikuttavat lasten yhdessä kokemat elämykset ja niistä rakentuvat mielikuvat. Lasten kokemukset saadusta arvostuksesta, kuulluksi tulemisesta ja vaikuttamisesta sekä hyvä toiminnan struktuuri vahvistavat hyvää ilmapiiriä ja psyykkistä turvallisuutta.

Keminmaan kunnassa on kolme päiväkotia koulujen yhteydessä, missä toimii esiopetus. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilutoimipaikat toimivat vuosina 2021 – 2024 myös varhaiskasvatyüksiköissä. Yhteisöllinen oppilashuolto kokoontuu vähintään kolme kertaa vuodessa. Koollekutsujana toimii varhaiskasvatuksen tulosalueen esimies. Esiopetusyksikön henkilöstö osallistuu oppilashuoltoryhmän kokouksiin kehittäen yhteisöllistä oppilashuoltoa painopisteiden ja yhdessä sovittujen teemojen kautta. Toimintavuonna 2020 on päivitetty kiusaamisen ennalta ehkäisyn suunnitelma sekä kehitetty osallisuutta. Henkilöstön tehtävänä on luoda turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri. Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota lasten ryhmäytymiseen ja kaveri- ja vertaissuhteiden luomiseen. Yksiköissä laaditaan ryhmien yhteiset säännöt ja toimintatavat.

Keminmaassa on käytössä kiusaamisen ennaltaehkäisyn suunnitelma. Suunnitelma sisältää mm. Piki-materiaalin säännöllisen käytön osana esiopetustoimintaa ja mahdollisuuksien mukaan myös Askeleittain materiaalin käytön lasten sosiaalisten ja turvataitojen tukemiseksi. Toiminnassa huomioidaan sosiaalisten ja tunnetaitojen harjoittelu, kehittyminen ja siinä tukeminen. On tärkeä opetella tunnistamaan tunteita ja ratkaisemaan ristiriitoja ja erimielisyyksiä lasten kanssa. Aikuiset ovat läsnä ja ohjaavat vuorovaikutustilanteita.

Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana lapsikohtaisen oppimissuunnitelman laatimisen ja arvioinnin yhteydessä. Toimintaa kehitetään ja arvioidaan lukuvuosisuunnitelman arviointisuunnitelman mukaan. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä asiakastyytyväisyys kyselyihin. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu säännöllisesti esiopetusryhmien toimintaan.

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun. Osallisuuden kehittymiseen vaikuttaa vahvasti monilukutaidon kehittyminen.

Oppilashuollon painopisteenä on ennaltaehkäisevä oppilashuoltotyö asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Yhteisöllisen oppilashuollon kokoonpanosta vastaa varhaiskasvatuksen tulosalueen esimies. Ryhmään voi

kuulua kuraattori, terveydenhoitaja, erityisopettaja, sosiaalityöntekijä, varhaiskasvatuksen opettaja ja puheterapeutti. Oppilashuoltoryhmään osallistuvat henkilöt osallistuvat yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen osana toimienkuvaansa. Kokoontumisista laaditaan muistio. Ryhmään kutsutaan tarvittaessa muita lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä asiantuntijoita ja vanhempia.

Esiopetuksen ja koulun yhteistyösuunnitelma on laadittu ja se päivitetään vuosittain.

Esiopetuksen oppilashuolto käyttää laajoista terveystarkastuksista tehtyä yhteenvetoa arvioitaessa lasten ja perheiden hyvinvointia sekä mahdollista lisätoimenpiteiden tarvetta. Esiopetuksen oppilashuoltoryhmä suunnittelee ja hyödyntää lasten ja perheiden hyvinvointiin liittyvien kyselyiden laatimista sekä tulosten käsittelyn ja hyödyntämisen esiopetuksessa.

Yhteisöllistä oppilashuoltotoimintaa ovat mm. vanhempien kasvatustyön tukeminen sekä kodin ja koulun yhteistyön vahvistaminen mm. vanhempainyhdistyksen toiminnan, esiopetuksen teemapäivien ja erilaisten Pop Up –tapahtumien avulla. Ennaltaehkäisevän oppilashuolto toiminnan esimerkkejä esiopetuksessa ovat muun muassa kiusaaminen ennaltaehkäisyn suunnitelma, yhteiset tapahtumat ja ryhmien välinen yhteistyö.

Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokousten asialistat ja muistiot

Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokousten asialistan laatimisesta vastaa varhaiskasvatusyksiköiden johtaja yhteistyössä rehtorin kanssa. He huolehtivat siitä, että kokouksen asiat ovat etukäteen tiedossa jäsenillä, kokouksen suunnitelmallisesta etenemisestä ja kokouksen muistion laadinnasta. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä valitsee keskuudestaan henkilön, joka tekee kokousmuistion.

Toimenkuvat oppilashuollossa

Yhteisöllisen opiskeluhuollon edistäminen kuuluu kaikille työntekijöille osana päivittäistä toimintaa. Kaikkien esiopetuksessa lasten kanssa työskentelevien sekä oppilashuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä lasten ja esiopetuksen hyvinvointia sekä kotien ja esiopetuksen välistä yhteistyötä. Terveysteen ja hyvinvointiin liittyvät näkökohdat tulee ottaa huomioon opetuksen sisällöissä, menetelmissä, oppimaan oppimistaitojen opettamisena, arvioinnissa, opetusjärjestelyissä ja kaikessa muussa toiminnassa.

Kaikkia työntekijöitä koskevat eettiset periaatteet ja tehtävät

Varhainen puuttuminen ymmärretään ennen kaikkea reagoimisena huoleen. Huolet otetaan kunnioittavasti esiin ja tehdään yhteistyötä niiden kanssa, joita asia koskee. Varhainen puuttuminen on varhaista vastuunottamista omasta toiminnasta toisten tukemiseksi. Toiminnan eettisiä periaatteita ovat muun muassa:

- Otetaan oma vastuu

Jokaisella on inhimillinen vastuu sekä itsestään että lähimmäisistään. Heräävään huoleen on puututtava varhain, omaa vastuuta ei tule sysätä toisille. Vastuu varhaiseen puuttumiseen on sillä, jolla huoli herää.

- Otetaan huolet puheeksi

Jokaisella on velvollisuus ottaa huolensa puheeksi kunnioittavasti - siellä, missä ne ilmenevät ja silloin kun ne ilmenevät. Kunnioittava puheeksi ottaminen tähtää yhteistyöhön. Syyttely ei edistä yhteistyötä.

- Tuetaan osallisuutta

Yhteistyö edellyttää vuoropuhelua. On tärkeää kuunnella ja tulla kuulluksi. On vältettävä asiantuntijakeskeisyyttä, joka sivuuttaa valtaa vailla olevien äänet. Yhdessä laadittu suunnitelma kantaa.

- Toimitaan avoimesti ja yhdessä

Lapsen tai perheen asioita käsitellään vanhempien luvalla ja läsnä ollessa. Kohtaamisten tulee olla kunnioittavia ja edistää vuoropuheluja. Eri ammattiryhmien välillä hyvä työmenetelmä on keskinäinen konsultaatio.

- Toimitaan tasa-arvoisesti

Varhainen puuttuminen ei oikeuta ihmisten luokittelua toimenpiteiden kohteiksi. Varhaisen puuttumisen nimissä ei saa laatia rekistereitä, jotka loukkaavat tietosuojaa ja avoimuuden eettisiä periaatteita. Varhaisen puuttumisen tulee tapahtua avoimessa yhteistyössä, joka tukee osallisuutta.

ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLLON TOIMIJAT JA TYÖNJAKO	
YHTEISTYÖ: LAPSI, HUOLTAJAT JA ESIOPETUS	
• oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen, huoltajien ja koko esiopetushenkilöstön kanssa • varhaiskasvatuksen opettajan ja huoltajan säännöllinen yhteistyö • lupa lapsen poissaolosta varhaiskasvatuksen opettajalta (kolme päivää) • vähintään kaksi yhteistyötapaamista lukuvuodessa • vanhempainillat • huoltajaedustus yksikkökohtaisessa oppilashuoltoryhmässä	
KOKO ESIOPETUSHENKILÖSTÖ	VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJA
• esiopetusyhteisön hyvinvoinnista ensisijainen vastuu on esiopetusyksikön henkilökunnalla • edustaja yksikkökohtaisessa oppilashuoltoryhmässä	• esiopettajista edustaja yksikkökohtaisessa oppilashuoltoryhmässä • tarvittaessa mukana yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä • esiopetusyhteisön hyvinvoinnista ensisijainen vastuu on esiopetusyksikön henkilökunnalla • antaa tietoa terveellisyyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistävästä ja vaarantavista tekijöistä sekä lasten tuen tarpeista • huolehtii oppimisympäristön turvallisuudesta ja myönteisestä vuorovaikutuksesta • osallistuu sovitusti esiopetuksen yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään • edistää ja seuraa lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, hyvinvointia ja oppimista • seuraa lasten esiopetukseen osallistumista • esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhteistyössä huoltajien kanssa • huoltajille annetaan tieto oppilashuoltopalveluista ja ohjataan käytettävissä olevien palveluiden pariin

VARHAISKASVATUSYKSIKÖIDEN JOHTAJA	VARHAISKASVATUKSEN ERITYISOPETTAJA	LASTENNEUVOLAN TERVEYDENHOITAJA/LÄÄKÄRI	
•vastaa esiopetusympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta •huolehtii, että tässä oppilashuoltosuunnitelmassa määritellyt toimenpiteet toteutetaan • vastaa yksikön oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta yhdessä yhteisöllisen hyvinvointiryhmän, päiväkodin ja koulun henkilöstön, lasten ja heidän huoltajiensa kanssa osana toimintasuunnitelmaa • huolehtii, että henkilöstöllä on riittävästi osaamista oppilashuoltotyöhön • toimii sovitusti puheenjohtajana yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä • huolehtii, että yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän asiat esiopetuksen osalta ovat etukäteen tiedossa jäsenillä sekä muistion laadinnasta • huolehtii, että yhteisöllisellä oppilashuoltoryhmällä on suunnittelu- ja arviointitilaisuus vähintään kerran lukuvuodessa • vastaa, että yksilökohtaiset oppilashuoltokertomukset tallennetaan oikein ja niitä pääsevät lukemaan vain niihin oikeutetut henkilöt • yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän koollekutsuja, asialistan laatija ja puheenjohtaja	•on mukana esiopetuksen yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä •konsultoi oppilashuoltohenkilöstöä joko nimettömänä tai lapsen nimellä huoltajien suostumuksella ennen keskusteluun ohjaamista •toimii sovitusti yhteistyössä esiopetuksen muun henkilöstön ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa ohjattaessa huoltajia oppilashuollon palveluiden pariin •osallistuu sovitusti yksilökohtaiseen oppilashuoltoon	•terveydenhoidon asiantuntija •ikäkausitarkastukset, lapsen kehityksen seuranta ja tarvittaessa tutkimuksiin ohjaaminen •yhteydenpito huoltajiin ja neuvolalääkäriin • lapsen esiopetuksen ja terveydenhuollon yhteistyöomakkeen täyttäminen •on mukana esiopetuksen yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä	
KURAATTORI	PSYKOLOGI	LASTENSUOJELUN TYÖNTEKIJÄ	KOULUN ERITYSOPETTAJA
• konsultointi ja asiakastyö -mm. koti, kaveri, vapaa-aika, kiusaaminen, kriisi -ja suruasiat • yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän jäsen • tarvittaessa mukana yksilökohtaisessa asiantuntija-ryhmässä	• yksilö- ja perhetyö • kehitystasoarviot ja oppimis- ja kouluvalmiustutkimukset • jatkotutkimuksiin ja kuntoutukseen ohjaaminen • yhteistyö lapsen hoitoon osallistuvien tahojen kanssa • yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän jäsen • tarvittaessa mukana yksilökohtaisessa asiantuntija-ryhmässä	• konsultointi • lastensuojeluasiat • tarvittaessa mukana yksilökohtaiseen asiantuntija-ryhmässä	• mukana lasten yksilöllisissä siirroissa esiopetuksesta kouluun • mahdollisesti koulutulokkasiin tutustuminen esiopetusryhmissä keväällä
SIVISTYSTOIMENJOHTAJA			
• oppilashuollon ohjausryhmän jäsen • oppilashuollon resurssien turvaaminen			

Yhteistyö muiden lasten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä

Yhteisölliseen opiskeluhooltoon kuuluu yhteistoiminnan vahvistaminen esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa. Yhteistyötahoja ovat esimerkiksi perusopetus, sosiaalipalvelut, lastensuojelu, terveystoimi, poliisi ja seurakunta

Ennaltaehkäisevä perhetyö ja kotipalvelu

Sosiaalihuoltolain 18 §:n mukaan perhetyöllä tarkoitetaan hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksella ja muulla tarvittavalla avulla tilanteissa, joissa asiakas ja hänen perheensä tarvitsevat tukea ja ohjausta omien voimavarojen vahvistamiseksi ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi. Perhetyön varhaisen tuen tarkoituksena on varmistaa, että perhe saa tukea oikea-aikaisesti osana peruspalveluja. Varhaisella tuella pyritään estämään perhetilanteen kriisiytyminen ja ongelmien kasaantuminen.

Keminmaan kunnassa käynnistyi 11.4.2011 alkaen uusi tukipalvelumuoto lapsiperheille. Sosiaalihuoltolain mukaan kotipalvelulla tarkoitetaan asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen sekä muuhun jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Lapsiperheiden kotipalvelua on mahdollista saada tilapäisesti alentuneen toimintakyvyn, sairauden, synnytyksen, vamman tai muun erityisen perhe- ja elämäntilanteen perusteella. Kotipalvelu on ennaltaehkäisevää työtä ja on tarkoitettu pääsääntöisesti lyhytaikaiseen, tilapäiseen lastenhoitoapuun ja sen ohessa kodinhoidollisiin tehtäviin, kasvatukseen ja vanhemmuuden tukemiseen. Lapsiperheellä on mahdollisuus saada perheen huolenpitotehtävän turvaamiseksi välttämätön kotipalvelu, jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista

Lastensuojelussa tuetaan ja ohjataan lapsia ja perheitä elämän kriisitilanteissa. Lastensuojelun avohuollossa voidaan sosiaalityöntekijän antaman tuen lisäksi käyttää myös tukihenkilötoimintaa, taloudellisia tukitoimenpiteitä, tukiasumista, loma- ja virkistystoimintaa sekä lyhytaikaista sijoittamista kodin ulkopuolelle.

Lastensuojelua on ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu.

Ehkäisevää lastensuojelua tehdään kunnan muissa peruspalveluissa, kuten neuvoloissa, terveydenhuollossa, päivähoitossa, opetustoimessa ja nuorisotyössä. Sosiaalitoimistossa tehtävä lastensuojelutyö jakautuu lastensuojelutarpeen selvitykseen, avohuollon palveluihin ja tukitoimiin, lapsen kiireelliseen sijoitukseen, huostaanottoon sekä niihin liittyviin sijaishuoltoon ja jälkihuoltoon.

Keminmaan kunnan yhteistyökäytännöt terveydenhuollon palvelujen kanssa on sovittu yhteistyön osalta seuraavasti: Yhteisöllisessä oppilashuollossa on kutsuttuna mukana terveydenhuollon edustajat kuten terveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä ja puheterapeutti. Terveydenhuolto on mukana lasten ikäkausitarkastuksissa ja sovittaessa muissa yhteistyötapaamisissa.

Seurakunta, kirjasto ja perusopetus ovat Keminmaan kunnan yhteistyökumppanit, yhteistyöllä pyritään lisäämään lasten ja perheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään esiopetusyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia.

Esiopetuksen, muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön yhteistyöllä kehitetään esiopetuksen laatua. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstöllä on mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä. Lasten kasvun ja oppimisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen tulla olla yhdenmukaisia.

Siirtymävaiheella tarkoitetaan lapsen ja oppilaan siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisen tiedon siirtäminen on oppilaan kannalta oleellista, jotta pystytään huomioimaan oppilaan vahvuudet sekä tuen tarpeet.

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen siirtyvien lasten opetuksen kannalta oleellisten tietojen siirtäminen esiopetukseen tehdään keväällä tehtävän varhaiskasvatussuunnitelman arvioinnin yhteydessä täytettävällä siirtolomakkeella yhteistyössä huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatuksessa tehdään 5 –vuotiaalle tiedonkäsittelyn toimintojen kartoitus ja terveydenhoitajan ikäkausitarkastukset. Samalla täytetään varhaiskasvatuksen ja neuvolan yhteistyölomake. Mikäli herää huoli lapsen kehityksestä, hänet ohjataan tarvittavien tukipalveluiden piiriin esim. puhe-, fysio- tai toimintaterapia-arvioon tai psykologin tai perheneuvolan palvelujen piiriin. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultaatio ja tuki tarjotaan heti tuen ilmaantuessa.

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen siirtyvän lapsen opetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto kirjataan siirtolomakkeeseen, joka siirtyy varhaiskasvatuksen erityisopettajalle ja sieltä esikouluun. Tarvittaessa käydään yksilökohtainen siirtopalaveri, missä huoltajat ovat mukana.

Siirtymävaiheiden kuvaus esiopetuksesta kouluun

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Esioppilaista siirtyy esiopetusvuodesta koonti perusopetukseen, joka on tehty yhteistyössä huoltajien ja esioppilaiden kanssa. Koonti siirtyy kootusti elokuun alkuun mennessä. Tarvittaessa pidetään yksilöllinen siirtopalaveri monialaisesti, jossa on mukana varhaiskasvatuksen erityisopettaja, esiopetuksen henkilöstö ja muu tarvittava asiantuntija sekä huoltajat. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja kutsuu ryhmän koolle.

Esioppilaille jaetaan helmikuussa Wilma-tunnukset kouluun ilmoittautumista varten. Toukokuussa perheille jaetaan iltapäiväkerhoilmoittautumislomakkeet.

Koulun kanssa päivitetään vuosittain yhteistyösuunnitelma, jossa määritellään yhteistyön konkreettiset tavoitteet. Yhteistyösuunnitelmaan kirjataan yhteiset painotukset ja tavoitteet. Keväällä toukokuun loppuun mennessä tehdään yhteistyön arviointi joka liitetään toimintakertomuksiin. Yhteistyösuunnitelmassa määritellään esiopetuksen ja koulun välinen yhteistyö mm. kummioppilastoiminta, tilojen käytön, tapahtumien ja vastavuoroisten vierailujen sekä pedagogisen yhteistyön kautta. Erilaisten yhteistyömuotojen tarkoituksena on antaa jokaiselle lapselle monipuolisia kokemuksia yhteistyöstä alkuopetuksen kanssa.

Keminmaan kunnan yhteistyö siirtymävaiheissa on määritelty Meri-Lapin alueellisessa seudullisessa esiopetuksen suunnitelmassa. Esiopetuksesta kouluun siirtyvän lapsen opetuksen järjestämisen kannalta

oleellinen tieto kirjataan siirtolomakkeeseen, joka toimitetaan kouluun. Tarvittaessa järjestetään yksilökohtaisia siirtopalavereita.

Esikoululaiset tutustuvat tulevaan kouluun ja luokkaan koulukohtaisesti.

Yhteistyö ja käytänteet esiopetusympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Yhteisölliseen opiskeluhooltoon kuuluu fyysiseen oppimisympäristöön sekä arjen työrytmiin, työkuormitukseen, lepoon ja virkistykseen sekä työergonomiaan kuuluva seuranta ja ohjaus. Esiopetusrakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta.

Esiopetuksen toimintayksikön turvallisuustyö on määrätietoista ja järjestelmällistä turvallisuustoiminnan suunnittelua ja käytännön toteutusta. Se tähtää esiopetusympäristön riskien hallintaan lasten ja henkilöstön turvallisuuden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Toiminnan vaikuttavien riskien hallinnassa on tärkeää henkilöstön määrä ja turvallisuusasioiden koulutus. Asetuksessa lasten päivähoitossa annetaan säännökset toimintayksikön päivähoitohenkilöstön määrästä ja kelpoisuusvaatimuksista, jotka ovat eräitä tärkeimmistä päivähoiton turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä.

Esiopetusyhteisön ja –ympäristön tulee olla terveellinen, turvallinen, esteetön ja esteettisesti viihtyisä. Fyysiset työolot kuten sisäilman laatu, ergonomia ja tapaturmavaarat huomioidaan. Yleisten tilojen lisäksi on huolehdittava kalusteiden, sosiaalityötilojen ja säilytystilojen kunnosta ja siivouksen asianmukaisesta tasosta. Keminmaalla toimintayksiköissä laaditaan riskienarviointi, jossa arvioidaan toimintaa uhkaavat vaarat ja selvitetään toiminnan riskit ottaen huomioon lakien keskeiset vaatimukset, toimintayksikön työsuojelun toimintaohjelma sekä työterveyshuollon työpaikkaselvitykset. Yhteistyötä tehdään työterveyden ja työsuojelun henkilöstön ja kunnan toimijoiden kanssa.

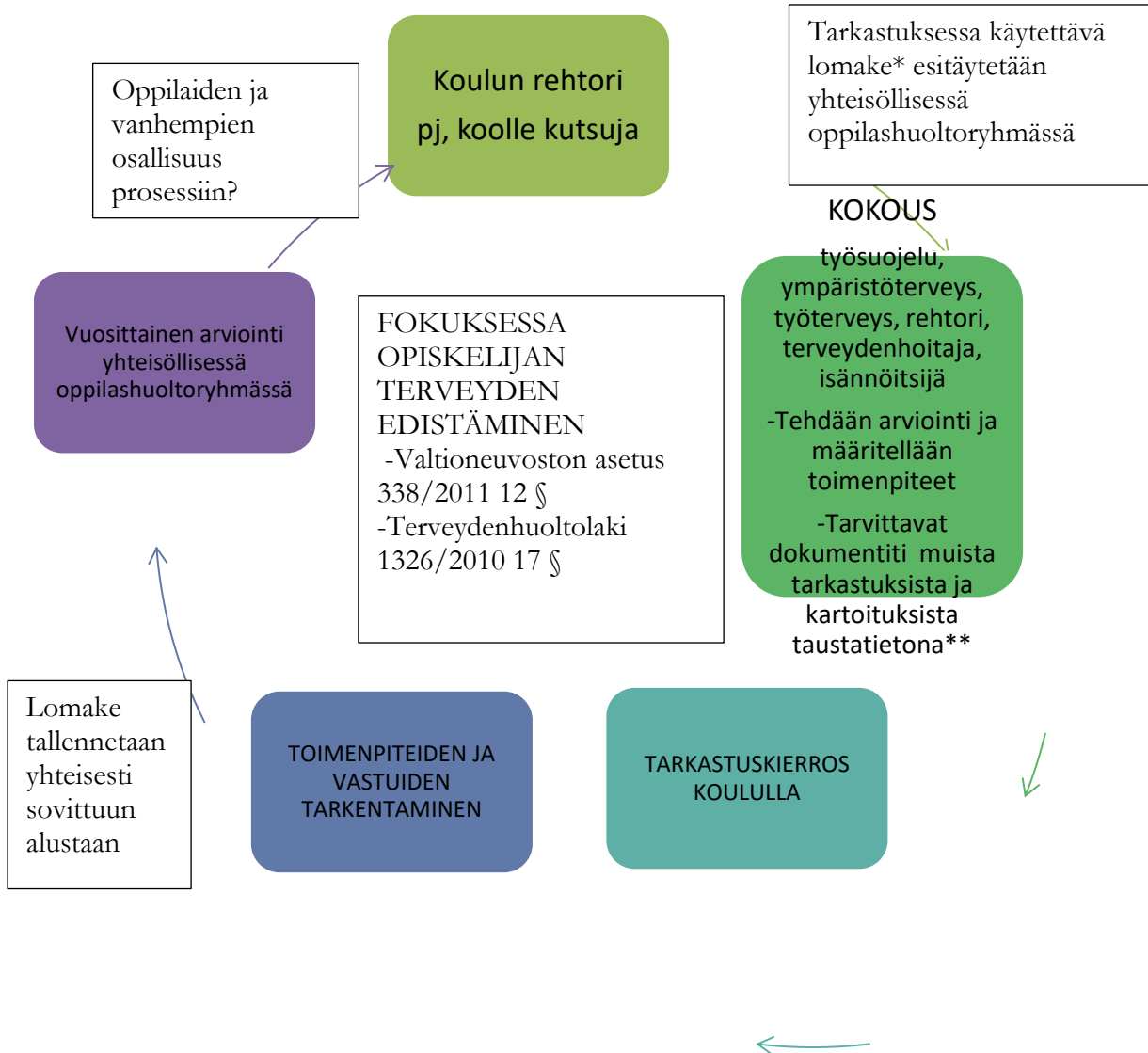
Esiopetusruokailulla on merkittävä rooli terveellisten ruokailutottumusten edistämässä sekä toimintakyvyn ja päivittäisen jaksamisen ylläpitämisessä. Opetus tulisi järjestää siten, että ruokailuun jää riittävästi aikaa. Ruokailutapahtuman kiireettömyys, ympäristön viihtyvyys, suunnitelmallinen ohjaus ja onnistunut vuorovaikutus kannustavat osallistumaan ruokailuun. Lapsia ja huoltajia tulisi kuulla ruokailun suunnittelussa palautteen perusteella.

Oppilashuollon toimintasuunnitelmaan tulee oppilas- ja opiskelijahuoltolain ja opetussuunnitelmien perusteiden mukaan sisältyä suunnitelma toiminnasta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa sekä suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä yhteisön hyvinvointia arvioidaan kolmen vuoden välein toteuttavissa tarkastuksissa, joista on säädetty terveydenhoitoilaisissa.

KOULUYHTEISÖN JA OPISKELUYMPÄRISTÖN TERVEELLISYYS JA TURVALLISUUSTARKASTUKSET Keminmaalla, arviointi joka 3.vuosi

**Muut tarvittavat dokumentit: työpaikkaselvitys, työsuojelutarkastus, ympäristöterveyden tarkastus, kouluterveyskysely, sisäilmakartoitus, ilmanvaihdon käyntiajat, nuohous yms.

Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Kokonaisvaltaiseen turvallisuuskulttuuriin kasvaminen ja siihen sisältyvien taitojen ja asenteiden omaksuminen on jatkuva ja vuorovaikutteinen prosessi. Esi- ja perusopetusta koskevaan lainsäädäntöön ja opetussuunnitelman perusteisiin on kirjattu lapsen oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tähän velvoittavat myös työturvallisuuslaki ja pelastuslaki (378/2011). Tapaturmien ehkäisy kuuluu osaksi kokonaisvaltaista turvallisuuden edistämistä esiopetuksessa. Turvallisuussuunnittelun tulee pohjautua aina yksikkökohtaiseen uhkatekijöiden selvittämiseen. Suunnitelmallinen tapaturmien seuranta tuottaa tietoa suoraan yksiköissä tehtävän ennaltaehkäisytyön tueksi.

Tapaturmien ensiapuohjeita on esitetty muun muassa Suomen Punaisen Ristin internet-sivulla www.redcross.fi.

Esiopetuksen henkilökunnan ensiaputaitoja ja näiden valmiuksien ylläpitämistä edistetään säännöllisellä koulutuksella.

Tapaturmalla tarkoitetaan lapselle matkalla (matka kotoa esiopetusyksikköön ja esiopetusyksiköstä kotiin), esiopetusyksikössä tai yksikön järjestämässä opettajan valvomassa tapahtumassa sattunutta tapaturmaa. Ensisijaisesti lapsen vanhemmat vievät lapsen lääkäriin tai sairaalahoitoon. Jos henkilökunta vie lapsen lääkäriin (taksilla tai ambulanssilla) tulee häntä saattavalla henkilöllä olla lapsen henkilötiedot ja huoltajan yhteystiedot sekä mahdollisuuksien mukaan tiedot sairauksista, allergioista tai yliherkkyyksistä.

Turvallisuuteen esiopetusyksikössä vaikutetaan sisä- ja ulkotilojen suunnitteluratkaisulla, materiaaleilla, esteettömyydellä ja toimintatavoilla.

Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Lähtökohtana on, että lapsi osallistuu kaikkeen esiopetuksen toimintaan. Esiopetuksen lukuvuosi noudattelee pääosin koulujen työ- ja loma-aikoja. Huoltaja ilmoittaa lapsen etukäteen tiedossa olevasta poissaolosta sähköiseen järjestelmään. Yli viikon mittaista vapautusta esiopetuksesta haetaan varhaiskasvatusyksiköiden johtajalta sähköpostitse.

Lapsen poissaoloja seurataan ja tarvittaessa niihin puututaan yksilöllisen oppilashuollon toimenpitein.

Huoltajat vastaavat siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen. Esiopetus noudattaa pääosin koulujen työ- ja loma-aikoja. Huoltaja ilmoittaa lapsen poissaoloista etukäteen. Yli viikon mittaista vapautusta haetaan varhaiskasvatusyksiköiden johtajalta. Lapsen poissaoloihin puututaan tarvittaessa yksilöllisen oppilashuollon toimenpitein.

Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Esiopetus järjestetään siten, että lasten matkat ovat mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä ja että esiopetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluja.

Keminmaan koulukuljetusten ohje löytyy kunnan sivuilta Keminmaan kunnan koululaiskuljetusopas perusopetuksessa 1.1 2016 lukien. Keminmaan kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapaturman varalta koululaiskuljetusopas perusopetuksessa mukaisesti.

Esiopetuksen koulukuljetuksessa olevia lapsia mennään vastaan taksipysäkille ja vastaavasti heidät saatetaan taksille esikoulun päättyessä.

Esioppilaat, jotka tarvitsevat vuorohoitoa kulkevat taksilla Kellomäen päiväkotiin esiopetuksen päätyttyä. Vuorohoidon tarpeet selvitetään yksilökohtaisesti perheiden kanssa vuorohoidon periaatteiden mukaisesti.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaaminen, väkivalta ja häirintä eivät kuulu hyvinvoivaan yhteisöön. Niiden ehkäisy ja niihin puuttuminen on tärkeää lasten ja henkilöstön hyvinvoinnin näkökulmasta. Kiusaamisen ja häirinnän tunnistamiseen on kiinnitettävä huomiota. Kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi tulee esiopetusyksikössä olla kaikkien tiedossa olevat toimintaohjeet ja – mallit. Kun esiopetus toteutuu koulun yhteydessä, tulee kiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja siihen puuttumisessa olla yhteisössä yhtenäiset, yhdessä sovitut käytännöt.

Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Suunnitelmassa otetaan huomioon sekä lasten keskinäiset että lasten ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet yhteisössä.

Suunnitelmassa kuvataan

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Kiusaamiselle on tyypillistä toistuvuus, tietoisuus, vallan epätasapaino ja uhrin kyvyttömyys puolustautua. Kiusaamistilanteessa lapsi kiusaa toistuvasti samaa lasta ja lapset ovat voimasuhteiltaan epätasapainoiset.

Kiusaaminen vaikuttaa negatiivisesti kiusatun hyvinvointiin. Kiusaamisen ketju on saatava katkeamaan ennen kuin lapsi on leimautunut kiusaajaksi tai kiusatuksi. Puuttuminen on hyväksi sekä kiusaajalle että kiusatulle. Kiusaamisen ehkäisy on tärkeää, koska tutkimuksen mukaan kiusaamisella on vakavat ja pitkäkestoiset seuraukset. Kiusaaminen vaikuttaa negatiivisesti myös muuhun lapsiryhmään, missä kiusaamista tapahtuu.

Keminmaan kunnassa on laadittu esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen kiusaamisen ennalta ehkäisyn suunnitelma. Suunnitelmassa kuvataan kiusaamisen määrittely ja siihen puuttuminen, yhteistyö huoltajien kanssa ja kiusaamistilanteiden selvittely. Suunnitelmassa kuvataan suunnitelman perehdyttäminen, seuranta ja arviointi. Suunnitelma päivitetään neljän vuoden välein, seuraavan kerran 2024.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma päivitetään yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma.

Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä päivähoidon ja esiopetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Keminmaan kunnan esiopetusyksikössä on turvallisuussuunnitelma- kansio, jossa edellä mainitut asiat on kuvattu. Yksikön tarkistukset ja täsmennykset suunnitelmaan tehdään vuosittain ja ne käydään läpi toimintavuoden alussa henkilöstön ja lasten kanssa. Turvallisuussuunnitelmaan kirjataan tarkastamisajankohdat sekä seurannasta vastaavat henkilöt.

Jokaisessa tilassa on paperisena poistumis-/suojautumisohje ja pikaohje A4-kokoisena. Pelastusharjoitus järjestetään vuosittain.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia:

- 1)opiskeluterveydenhuollon palveluja
- 2)opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja
- 3)monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja lapsen elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Lapsen omat

toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Lähtökohtana on lasta ja perhettä arvostava, heidän mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus.

Opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin arvion perusteella lapsella on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Lapsella on oikeus tarvittaessa keskustella psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä esiopetuksen työpäivänä pyynnöstä, kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana päivänä. Yhteydenoton oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen saamiseksi esittää esiopetusyksikön henkilöstöön kuuluva tai lapsen huoltaja, joka arvioi lapsen olevan tuen tarpeessa. Tarpeen kiireellisyyden määrittelee oppilashuollon ammattihenkilö (psykologi, kuraattori).

Terveydenhoitopalvelut esiopetukseen järjestetään neuvolapalveluina. Lapsella on oikeus tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä terveydenhuoltolain 51§:n mukaisesti.

Terveydenhoitajan puhelinkonsultaatiot mahdollistuvat annettuina puhelinaikoina, tarvittaessa sovitaan vastaanottoaika tai ohjataan muun palvelun piiriin.

Terveydenhuollossa on käytössä sähköinen potilastietojärjestelmä. Potilasasiakirjoihin merkitään hoidon tarpeen, järjestämisen, suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan turvaamiseksi tarpeelliset tiedot.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Monialaiset asiantuntijaryhmät ovat lasta ja hänen perhettään tukevia yhteistyöelimä, joissa yhdessä selvitetään tuen tarpeita ja mietitään sopivia tukimuotoja. Esiopetuksessa lapsen asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu aina huoltajan suostumukseen. Yksilöity kirjallinen suostumus koskee sekä asian käsittelyä että ryhmän kokoonpanoa. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus etenee aikajärjestyksessä. Tallentamisessa on syytä huomioida, että eri kerroilla asiantuntijaryhmissä saattaa osallistujat vaihdella.

Oppilashuoltoryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja. Lisäksi lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai ryhmän oppilashuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain huoltajan suostumuksella.

Lapsen asioita käsittelevään ryhmään kuuluvat kulloisenkin tarpeen mukaan tavallisesti joitakin seuraavista opiskeluhoitoa toteuttavista henkilöistä: varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, varhaiskasvatusyksiköiden johtaja sekä muut tilanteen kannalta merkittävät yhteistyötahot kuten erikoissairaanhoido ja lastensuojelu. Ryhmät ovat

keskustelevia, osallistavia ja ratkaisukeskeisiä. Ryhmän tehtävänä on tukea lapsen kasvua, kehitystä, oppimista, kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lapsen osallistumista pohditaan lapsen ikä ja kehitystaso sekä käsiteltävä asia huomioiden. Kokouksista laaditaan yksilökohtainen oppilashuoltokertomus.

Asiantuntijaryhmä ei tee hallintopäätöksiä. Tarvittaessa päätökset tekee se viranhaltija, jonka toimivaltaan asia kuuluu.

Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan opiskeluhuollon kertomuksiin.

Kun opiskeluhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään yksittäisen lapsen opiskeluhuollon tarvetta, tai kun sen jäsenet toteuttavat jo suunniteltuja ja sovittuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä.

Opiskeluhuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen lapsen:

- 1)nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- 2)asian aihe ja vireillepanija
- 3)lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet
- 4)tiedot asian käsittelystä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- 5)toteutetut toimenpiteet
- 6)kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Opiskeluhuoltokertomusten laatimiseen ja säilytykseen annetaan erilliset ohjeet. Henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä opetuksen järjestäjä, esiopetusyksikössä päiväkodin johtaja.

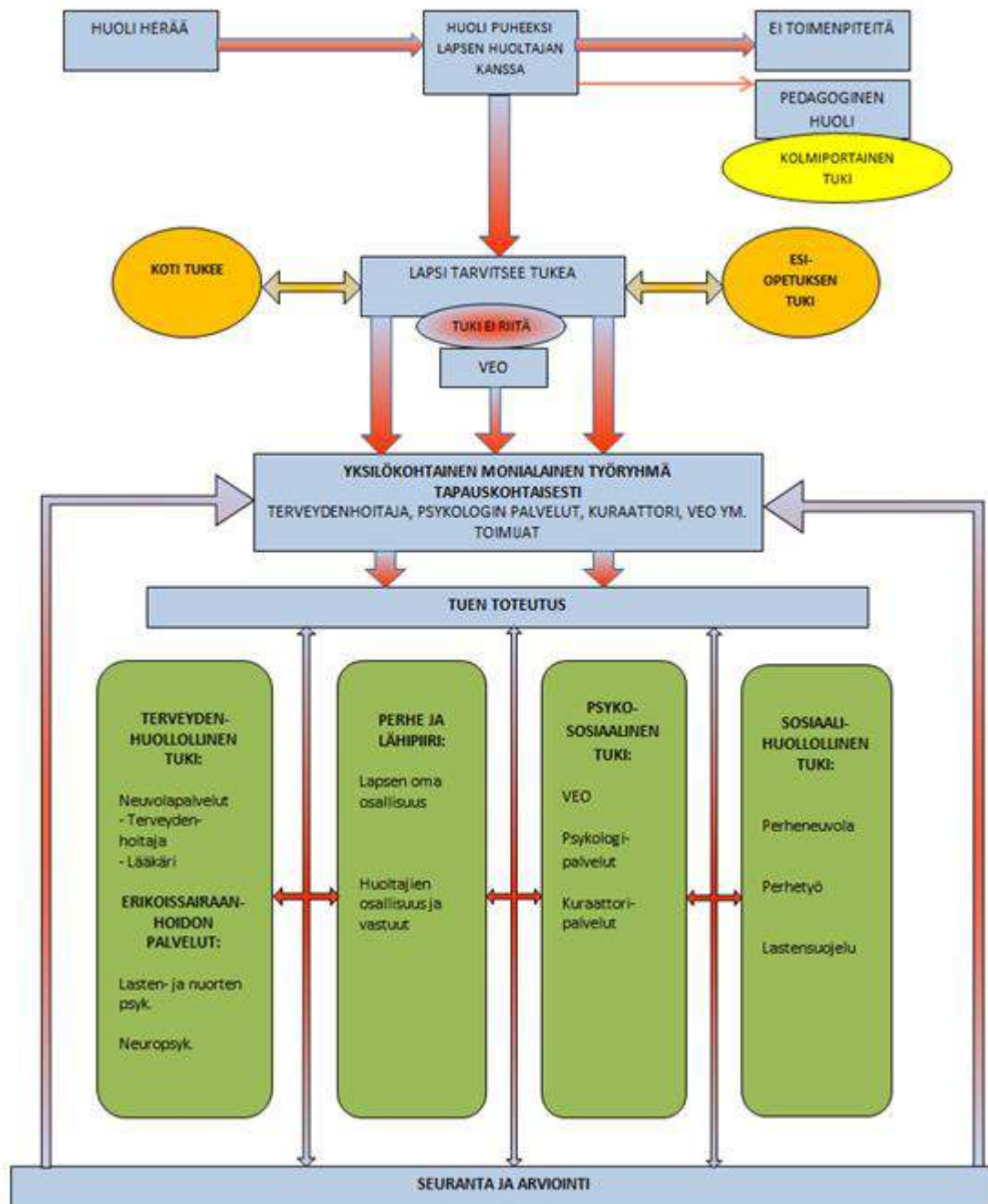
Yksittäistä lasta koskevat kirjaukset ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettävät asiakirjat on merkittävä salassapitomerkinnoin.

Asiantuntijaryhmän oppilashuollon työntekijät kirjaavat omiin tietojärjestelmiinsä osallistumisestaan yksittäistä lasta koskevaan asiantuntijaryhmään.

Yksilökohtainen oppilashuolto käynnistyy lapsen, huoltajan, esiopetuksen työntekijän tai lasten kanssa työskentelevän ammattihenkilön ottaessa yhteyttä oppilashuollon työntekijään. Lapsen oppilashuollollisen tuen tarvetta arvioidaan yhteisessä keskustelussa yhteydenottajan kanssa. Yksittäisen oppilaan oppilashuollollinen tuki voi käynnistyä myös monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamisella. Oppilashuollon työntekijä arvioi tuen tarpeen kiireellisyyden.

ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLLOLLISEN TUEN POLKU

Esiopetuksen henkilöstön ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan toivotaan konsultoivan joko nimettömänä tai lapsen nimellä huoltajien suostumuksella oppilashuollon henkilöstöä (kuraattori, psykologi) ennen keskusteluun ohjaamista. Tilannearvion pohjalta oppilashuollon ammattihenkilö voi tarvittaessa ohjata lasta muun palvelun piiriin.

Asiantuntijaryhmän kokoonpano voi olla esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, kuraattori, psykologi, terapeutti, perheneuvola, lastensuojelun sosiaalityöntekijä, neuvolan perhetyö tai muu asiantuntija.

Yksilökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokooa se esiopetuksen tai oppilashuollon palveluiden työntekijä, jolla herää huoli lapsesta ja jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Oppilashuoltopalaverin järjestäminen edellyttää huoltajalta yksilöidyn, kirjallisen suostumuksen.

Oppilashuollon palveluista tiedotetaan esiopetuksen toimintakauden alussa vanhempainilloissa ja esiopetuksen aikana.

Oppilashuoltokertomus

Oppilashuoltotyö, suunnitellut ja toteutetut toimenpiteet sekä niiden arviointi ja seuranta kirjataan opetushenkilöstön toimesta oppilashuoltokertomukseen. Jos asian käsittelyyn tulee uusia toimijoita, tehdään aina uusi muistio ja pyydetään huoltajilta uusi kirjallinen lupa ryhmän toimimiselle. Oppilashuollon henkilöstö kirjaa tiedot potilastietojärjestelmään tai asiakastietojärjestelmään. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia. Oppilashuoltokertomuksen tietoja luovutetaan vain pyynnöstä, jossa on perusteltu tietojen saannin tarpeellisuus.

Oppilashuoltokertomuksista muodostuu oppilashuoltorekisteri, jotka säilytetään varhaiskasvatustoimistossa.

Yhteistyö terveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Laajaa terveystarkastusta, joka tehdään 4-vuotiaalle lapselle, sekä 5-vuotiaan lapsen ikäkausitarkastusta hyödynnetään lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta tai kotoa esiopetukseen. Laajoihin terveystarkastuksiin sisältyy lääkärintarkastus neuvolalääkärin toimesta yhteistyössä terveydenhoitajan kanssa. Vanhemmat ovat mukana tarkastuksissa ja vastaanotolla arvioidaan koko perheen hyvinvointia. Neuvolan ikäkausitarkastusten yhteyteen saatetaan vuosittain (3-6 v) lapsen yksilölliseen suunnitelmaan pohjautuva kuvaus lapsesta ryhmässä. Yhteistyö yksilötasolla lastenneuvolan kanssa perustuu huoltajien suostumukseen. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja monialainen yhteistyö ovat tuen tarpeen varhaisessa tunnistamisessa ja tukemisessa ensisijaisia. Lapsille tehdään kouluterveydenhoitajan toimesta kouluuntulotarkastus ennen perusopetuksen aloittamista, yleensä kesällä. Kouluuntulotarkastuksessa hyödynnetään huoltajan luvalla lastenneuvolan ikäkausitarkastusten tietoja.

Terveydenhoitajan puhelinkonsultaatiot mahdollistuvat annettuina puhelinaikoina, tarvittaessa sovitaan vastaanottoaika tai ohjataan muun palvelun piiriin. Terveystarkastus tehdään 4 –vuotiaalle lapsille sekä 5 –vuotiaan ikäkausitarkastus. Yhteistyö neuvolan ja varhaiskasvatuksen välillä tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tehtyjen havaintojen perusteella lapsesta täytetään neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyölomake, joka toimitetaan huoltajan luvalla neuvolaan ennen ikäkausitarkastusta. Tarkastuksen jälkeen neuvola palauttaa yhteistyösivun takaisin tiedoksi tarkastuksen tuloksista.

Lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa

Vanhempien tehtävä on kertoa lapsen sairauksista ja niiden hoidosta. Lapsen sairaus saattaa vaatia erityistoimenpiteitä, joista on aina sovittava lapsi- ja perhekohtaisesti yhteisymmärryksessä kodin kanssa. Kun lapsella on vakava tai pitkäaikainen sairaus (esim. astma, vaikea allergia, epilepsia, diabetes), laaditaan lapselle yhteistyössä huoltajien ja hoitavan tahon kanssa lapsen sairauden hoitosuunnitelma, jota seurataan ja arvioidaan säännöllisesti tarpeiden mukaan suunnitelmaa päivittäen.

Varhaiskasvatuksen yksiköt, joihin myös esiopetus lukeutuu, ovat lääkehoidon epätyypillisiä palveluyksiköitä, joissa lääkehoito on satunnaista ja/tai suppea-alaista. Lääkehoitoa toteuttaa lääkehoitoon koulutettu terveydenhuollon laillistettu/ nimikesuojattu ammattihenkilö varhaiskasvatuksen lääkehoidon suunnitelman mukaisesti. Lääkehoitoon kouluttamaton ammattihenkilö (varhaiskasvatuksen opettaja) toteuttaa lääkehoitoa suostumukseen perustuen.

Jokaisen aikuisen on velvollisuus auttaa parhaan kykynsä mukaan, jos lapselle tulee hätätilanne (mm. epilepsia kohtaus, insuliinishokki tai vakava allerginen reaktio). Terveystieteiden ammattilaisen tietämystä tai taitoa ei silloin edellytetä.

Lapsen aloittaessa koulunkäynnin järjestetään yhteinen hoitoneuvottelu, jotta tarpeelliset erityisjärjestelyt ehditään suunnitella lapsen perusopetuksen alkamista. Lääkehoidon suunnitelmat löytyvät varhaiskasvatussyksiköistä.

Erityisruokavaliot

Huoltajat pyytävät terveydenhuollon todistuksen lapsen erityisruokavaliosta. Uskonnollisista ja eettisistä ruokarajoituksista vanhemmat ilmoittavat erillisellä lomakkeella (Ravintokeskus Meri) suoraan yksikköön.

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Esiopetuksessa tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen monialaisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä esiopetuksen järjestäjän on tehtävä lapsesta pedagoginen selvitys, joka koostuu opettajien kirjalliseen selvitykseen lapsen oppimisen etenemisestä sekä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa monialaisena yhteistyönä tehtyyn kirjalliseen selvitykseen lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja lapsen kokonaistilanteesta. Yleensä erityisen tuen päätös tehdään aikaisintaan esiopetuksen alkaessa, ainoastaan pidennettyä oppivelvollisuutta tarvitsevalle lapselle se tulee tehdä viisivuotiaana psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella. Erityisen tuen pedagogiset tavoitteet ja toimet suunnitellaan HOJKSiin yhteistyössä lapsen, huoltajan ja lasta opettavien kanssa. Oppilashuoltohenkilö arvioi, tarvitaanko pedagogisten tukitoimien lisäksi myös oppilashuollollista tukea tai selvitystä, esim. psykologisia tai lääketieteellisiä tutkimuksia, sosiaalista selvitystä tai koulun ulkopuolisten tukitoimien piiriin ohjaamista.

Koulupsykologi osallistuu tuen järjestämisen monialaiseen käsittelyyn, kuraattori ja terveydenhoitaja tarvittaessa. Monialainen käsittely toteutetaan tarpeen mukaisesti. Tarvittaessa psykologia voi konsultoida myös puhelimitse. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan pedagogiseen arvioon.

Lapsiryhmiä koskevat siirtopalaverit nivelvaiheessa esiopetuksesta perusopetukseen keskittyvät oppimisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen. Huoltajat ovat yhteistyöstä ja siirrettävästä tiedosta aina tietoisia. Näissä siirtopalaveriissa on eroteltava huolellisesti opetuksen järjestämiseen liittyvät asiat oppilashuollollisista asioista. Paikalla ovat ne henkilöt, joita asia koskee. Yksittäisten lasten siirtopalaverit toteutuvat huoltajien läsnä ollessa.

Lähtökohtana ovat lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Kaikessa varhaiskasvatustoiminnassa on tavoitteena osallistaa niin lapset kuin huoltajat. Lasten hyvinvoinnin tueksi tehdään monialaista yhteistyötä. Tarpeen mukaan yhteistyökumppaneina toimivat sovitusti erityisosaamisen ammattilaiset mm. varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja koulupsykologi. Mikäli lapsella on tarve säännölliseen ja jatkuvaan tukeen, laaditaan lapselle yhteistyössä huoltajan kanssa pedagoginen arvio, joka käsitellään monialaisessa oppilashuoltoryhmässä. Tällöin tehdään päätös jatkaako lapsi yleisen tuen vai tehostetun tuen piirissä. Monialaisen oppilashuoltoryhmä kutsuu koolle varhaiserityisopettaja. Monialaiseen ryhmään kutsutaan huoltajat, psykologi, varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatussyksiköiden johtaja.

Lapsen tehostetun tuen aikana annettava tuki kirjataan lapsen tehostetun tuen oppimissuunnitelmaan Wilmaan.

Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä

Yhteistyötä sairaalaopetuksessa olevan lapsen asioissa tehdään opetusta järjestävän tahon kanssa. Sairaalaopetusta järjestetään lastenpsykiatrisissa, neurologisissa, foniatrisissa tai somaattisissa tutkimuksissa tai hoidossa oleville lapsille. Sairaalaopetuksessa korostuvat kasvatuksen ja opetuksen lisäksi pedagoginen kuntoutus ja kaikkien oppilasta opettavien, kasvattavien tai hoitavien tahojen keskinäinen yhteistyö, konsultaatiot ja ohjaustoiminta. Opetuksessa painottuu opetuksen osana pedagoginen kuntoutus sekä oppimisedellytysten arviointi.

Yhteistyö yksikön ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Keskeistä esiopetuksen ulkopuolisten toimijoiden kanssa toteutettavassa yhteistyössä on varmistaa lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Jokaisella lasta tukevalla taholla on oltava selkeä kuva siitä miten ja kenen kanssa lapsen asioita edistetään. Toimivan yhteistyön lähtökohtana on lapsen, perheen ja muiden toimijoiden keskinäinen arvostus. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

Esiopetuksen ulkopuoliset palvelut ja monialainen yhteistyö on kuvattu Kemianmaan kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa. Yksilökohtaisessa oppilashuoltotyössä toteutettavaa yhteistyötä lapsen, huoltajan, koulun sekä koulun ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa ohjaavat oppilashuoltotyön prosessikuvaukset sekä toimijoiden laatimat ohjeistukset yhteistyön

käytänteisiin. Yksittäistä lasta koskevassa oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella lapsen asian käsittelyyn koottavaan asiantuntijaryhmään voi osallistua tarvittavia esiopetuksen ulkopuolisia tahoja tai lapsen läheisiä. Tällaisia esiopetuksen ulkopuolisia tahoja voivat olla mm. erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun.

Lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisen kannalta on tärkeää jakaa tietoa huoltajien ja niiden toimijoiden kanssa, jotka tukevat lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Mikäli lasta tuetaan esiopetuksen ulkopuolisten toimijoiden taholta, yhteistyössä ja tiedonsiirrossa on hyvä hyödyntää verkostotapaamisia kokonaistilanteen kartoittamiseksi. Tarkoituksena on koota lapsen tukemisen kannalta keskeiset toimijat yhteen. Keskeistä on sopia yhdessä työnjaosta jatkotoimenpiteiden suhteen sekä seuraava tapaaminen seurannan varmistamiseksi. Lapsen siirtyessä perusopetukseen on verkostotapaamisten jatkumo turvattava tarvittaessa perusopetukseen esimerkiksi kutsumalla edustaja mukaan verkostotapaamiseen niveltämisvaiheessa huoltajien suostumuksella.

Niveltämisvaiheissa huolehditaan sekä opetuksen että oppilashuollon järjestämiseksi tarvittavien tietojen siirtämisestä. Tietoja siirretään yhteistyössä huoltajan kanssa. Yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot voidaan kuitenkin siirtää joka tapauksessa. Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, tähän tarvitaan kuitenkin lapsen huoltajan suostumus.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja heidän huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan oppilashuollon toimintatavat lasten ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi.

Lasten hyvinvointia ja mielenterveyttä tukevat hyvät vuorovaikutussuhteet esiopetuksessa työskentelevään henkilöstöön, yhteisöön kuulumisen ja onnistumisen kokemukset oppimisessa sekä mahdollisuudet vaikuttaa itseä koskeviin asioihin. Kodin ja muun lähipiirin antama tuki ja kannustus sekä toimiva esiopetuksen ja kodin välinen yhteistyö on tärkeä lapselle. Huoltajien ja vanhempien rooli korostuu esiopetuksessa. Hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja ja yhteisöllisiä toimintatapoja kehitetään yhdessä toimien.

Lapsen ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

Yhteisöllisyyteen kuuluu, että lapset osallistuvat hyvinvointia tukevien toimintatapojen ja rakenteiden suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin yhteisön tasa-arvoisina jäseninä oman kehitysvaiheensa mukaisesti. Lasten näkökulma ympäristöön ja sen hyvinvointiin on erilainen kuin aikuisten sillä he kiinnittävät huomiota myös sellaisiin ympäristön ja yhteisön totuttuihin tapoihin ja piirteisiin, joita aikuinen ei välttämättä huomaa.

Vanhemmat toimivat lapsensa tärkeimpinä esimerkkeinä ja malleina terveellisissä elämäntavoissa, turvallisessa liikkumisessa sekä toisten ihmisten kohtaamisessa ja huomioimisessa. Tätä kautta heillä on oma tehtävänsä yhteisön hyvinvoinnin ja esiopetusympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden vahvistamisessa. Vanhemmilla on oikeus saada tietoa ja tulla kuulluksi lastaan koskevissa asioissa ja heidän velvollisuutensa on tehdä yhteistyötä esiopetuksen kanssa lapsen oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Vanhemmat huomaavat usein ensimmäisenä lapsensa terveydentilassa ja

hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia ja heidän on tärkeää tuoda huolensa esiopetuksen henkilöstön tietoon. Vanhempien ja esiopetuksen henkilöstön keskinäinen arvostus ja toisen asiantuntijuuden tunnistaminen luovat pohjan hyvälle yhteistyölle. Yksilökohtaisen oppilashuoltotyön suunnittelu tapahtuu aina yhdessä huoltajan kanssa. Huoltaja, opettaja tai oppilashuollon palveluiden edustaja sopivat yhdessä, ketkä osallistuvat monialaisen asiantuntijaryhmän kokoukseen, joka toteutetaan mahdollisimman pienellä kokoonpanolla.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Huoltajilla tulee olla riittävästi tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toimintakulttuurista. Periaatteena on, että esiopetusyksikön vastuulla on tiedottaa aktiivisesti esiopetuksen ja lähikoulun toiminnasta sekä lapsen hyvinvoinnin tukipalveluista. Huoltajilla tulee olla mahdollisuus saada joustavasti tietoa arjessa, esiopetuksen vanhempain keskusteluissa, vanhempainilloissa ja säännöllisillä tiedotteilla. Huoltajille annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja. Lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työtekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuoltoryhmä sopii asiakkoitaisesti, minkälaisia tietoja se antaa toiminnastaan muulle henkilökunnalle ja sidosryhmille. Tulevien esioppilaiden vanhemmille voidaan tiedottaa yksikön hyvinvointipalveluiden ja opiskeluhuoltotyön tavoitteista ja sisällöistä. Oppilashuoltoryhmä voi pitää yhteyttä myös esiopetusyksikön alueella toimiviin muihin toimijoihin esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimeen.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa koulun oppilashuoltosuunnitelman toteutumista.

Koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen koulun oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Oppilashuoltosuunnitelmien arviointijärjestelmä

Esiopetusyksiköt arvioivat oppilashuoltotyön toiminnan tavoitteiden saavuttamista ja toimijoiden tehtävien toteutumista muistioon kirjattujen sisältöjen ja aikataulujen mukaisesti.

Keminmaan kunnan oppilashuollon kuntakohtaisena ohjausryhmänä toimii ohjausryhmä, johon kuuluvat sivistystoimenjohtaja, perusturvajohtaja ja kuraattori. Ryhmä kokoontuu puolivuositain. Koollekutsujana toimii sivistystoimenjohtaja. Kuntakohtainen oppilashuoltoryhmä johtaa, ohjaa, seuraa ja arvioi koulukohtaista oppilashuoltotyötä. Lisäksi kuntakohtainen oppilashuoltoryhmä laatii vuosittain oman toimintasuunnitelman, jossa määritetään painopistealueet kunta- ja koulukohtaisen arviointitiedon perusteella seuraavalle toimintakaudelle.

Oppilashuoltoryhmä arvioi lukuvuoden aikana omaa toimintaansa ja tekee tarvittavat korjaukset. Arviointia tehdään sekä muilta toimijoilta saadun palautteen että oman toiminnan perusteella. Arvioinnin yhteydessä määritellään toteutuminen sekä monialaisen yhteistyön toimivuus ja tarkoituksenmukaisuus sekä vaikuttavuus.

Lapsen ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa kuvataan tarkemmin esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmassa.

Kaikissa esiopetusyksiköissä on käytössä lisäksi sähköinen Wilma-järjestelmä, jonka kautta yhteydenpito käy myös sujuvasti.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Lapsen omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Oppilashuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää ja koko yhteisön hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta tukevaa toimintaa, jossa osallistetaan lapset ja heidän huoltajansa/ vanhempansa. Hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja ja yhteisöllisiä toimintatapoja kehitetään yhdessä toimien. Esiopetuksen opettajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, kuraattori ja terveydenhoitaja toteuttavat oppilashuoltoa suunnitelmallisesti yhteistyössä lasten ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Mahdollinen vanhempainyhdistys voi olla apuna ja tukena edellä mainittujen asioiden kehittämisessä ja toteuttamisessa.

5. Liite

Opiskeluhoiltoa ohjaavat asiakirjat

Lainsäädäntö <http://www.finlex.fi>

- Asetus lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 556/1994
- Asetus lääkinnällisestä kuntoutuksesta 1015/1991
- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998
- Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä 564/1994
- Asetus viranomaisen toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta 1030/1999
- Hallintolaki 434/2003
- Henkilötietolaki 523/1999
- Kansanterveyslaki 66/1972; muutos 626/2007 ja 1327/2010
- Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä 497/2003
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 159/2007
- Laki sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa 13/2003
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994
- Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 693/1976; muutos 698/2010
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999
- Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta 603/1996
- Lastensuojelulaki 417/2007; muutos 88/2010
- Lukioasetus 810/1998
- Lukiolaki 629/1998; muutos 478/2003
- Mielenterveysasetus 1247/1990; muutokset 1282/2000 ja 1646/2009
- Mielenterveyslaki 1116/1990
- Nuorisolaki 72/2006; muutos 693/2010
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013
- Pelastuslaki 379/2011
- Perusopetuslaki 628/1998
- Päihdehuoltolaki 41/1986
- Sosiaalihuoltolaki 710/1982; muutos 50/2005, 1301/2014
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 298/2009
- Suomen perustuslaki 731/1999
- Terveydenhuoltolaki 1326/2010
- Terveydensuojelulaki 763/1994
- Työturvallisuuslaki 738/2002
- Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta 955/2002
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011

- Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011
- Valtioneuvoston asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 608/2005
- Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

Liite 2.

Malli oppilashuoltoneuvottelun tueksi

1. Kartoita huoli itsellesi

- Mistä asioista olet huolissasi oppilaan tilanteessa?
- Mitä uskot tapahtuvan, jos et ota asiaa puheeksi?
- Keskustele/konsultoi asiasta jonkun oppilashuollon työntekijän tai jonkun muun oppilasta opettavan opettajan kanssa.

2. Ennen monialaisen asiantuntijaryhmän neuvottelua

- Ryhmän kutsuu koolle se henkilö, jolle asia luontevimmin kuuluu, jolla huoli oppilaasta.
- Sovi huoltajan/lapsen kanssa, keitä neuvotteluun osallistuu.
- Kutsu koolle ryhmä, joille asia kuuluu.
- Suostumuslomakkeiden allekirjoitus

3. Neuvottelun kulku

- Esittäytyminen ja huolen esille tuominen
  - Kuvaa miksi ollaan koolla, kerrataan pohjatieto lyhyesti.
  - Kuullaan huoltajan/lapsen näkökulma; Mikä on heidän näkökulma tilanteeseen, mistä he ovat huolissaan, mitä asian ratkaiseminen voisi vaatia?
  - Korosta oppilaan ja perheen voimavaroja – Näin oppilas ja perhe kohdataan kunnioittavasti tasavertaisena ja sitoutuminen yhteistyöhön on helpompaa.
- Tuen kierros
  - Kerrotaan mahdollisesta tarjottavasta tuesta
  - Pohditaan yhdessä oppilaan/huoltajan kanssa ratkaisuvaihtoehtoja.
- Tavoitteen asettaminen ja seuranta
  - Kirjataan yhteinen tavoite
  - Tarkistetaan mihin oppilas ja huoltajat ovat valmiit sitoutumaan.
  - Sovitaan jatkotyöskentely ja seuranta.
  - Kirjataan oppilashuoltomuistioon tavoitteet, tukitoimet ja vastuualueet yms.
  - Sovitaan tiedottamisesta kaikille asianomaisille oppilaan/huoltajan luvalla.
- Neuvottelun päätös
  - Varmistetaan kertaamalla että kaikilla on yhteinen käsitys tilanteesta, tukimuodoista ja seurannasta.